

Міністерство освіти і науки України
Національний університет харчових технологій

О.М. Гавва, А.П. Беспалько, С.В. Токарчук

**СЕРТИФІКАЦІЯ, ГІГІЄНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТА МЕТРОЛОГІЧНА АТЕСТАЦІЯ
ПАКУВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ**

Рекомендовано Науково-методичною радою Національного університету харчових технологій як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів

Київ 2014

УДК 620.171.92+620.18

ББК30.61+35.119

Г 12

Рекомендовано Науково-методичною радою Національного університету харчових технологій як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (протокол № 2, від 28.11.2013 р.)

Рецензенти: І.О. Микульонок, д-р. техн.. наук, проф. НТУУ «КПІ»
В.Г. Мирончук, д-р. техн.. наук, проф. НУХТ

Г 12 Гавва О.М., Сертифікація, гігієнічне забезпечення та метрологічна атестація пакувального обладнання: навч. посібник / О. М. Гавва, А. П. Беспалько, С. В. Токарчук. – К.: НУХТ, 2014. – 268 с.

ISBN 978-966-603-495-6

У навчальному посібнику розглянуто правові засади та загальні правила сертифікації, структуру органів сертифікації, порядок та загальні правила проведення сертифікації пакувального обладнання. Наведено гігієнічні вимоги до проектування, виготовлення та експлуатації різних функціональних груп пакувального обладнання. Викладено зміст та завдання метрології, правові засади метрологічної діяльності, порядок проведення метрологічної атестації пакувального обладнання.

Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів та фахівців пакувальної індустрії.

ISBN 978-966-603-495-6

ББК30.61+35.119

© О.М. Гавва, А.П. Беспалько,
С.В. Токарчук, 2014

© , 2014

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	6
Розділ 1.	Сертифікація пакувального обладнання	9
1.1.	Загальні відомості	9
1.2.	Правові засади та загальні правила сертифікації	14
1.2.1.	Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	14
1.2.2.	Основні терміни та поняття	21
1.2.3.	Державні стандарти системи сертифікації України	25
1.2.4.	Загальні правила сертифікації	26
1.2.5.	Сертифікація обов'язкова та добровільна	35
1.3.	Структура органів сертифікації	36
1.3.1.	Структура та функції складових системи сертифікації	37
1.3.2.	Акредитація органів сертифікації	40
1.4.	Сертифікація виробів, продукції, процесів у індустрії пакування	41
1.4.1.	Порядок проведення сертифікації пакувального обладнання	41
1.4.2.	Основні критерії оцінювання об'єкта випробування в процесі сертифікації	45
1.4.2.1.	Небезпеки пов'язані з роботою дозаторів, фасувальних машин, пристроїв для формування упаковки, закупорювання	46
1.4.2.2.	Небезпеки пов'язані з роботою пакетоформувальної та пакеторозформувальної техніки	52
1.4.3.	Вимоги і заходи безпеки	54
1.4.3.1.	Вимоги безпеки до формувальних, фасувальних і закупорювальних машин	55
1.4.3.2.	Вимоги безпеки до пакетоформувальної, пакеторозформувальної і т.п. техніки	58
1.5.	Перевірка умов безпеки	62
1.6.	Інформація про машину	64
Розділ 2.	Гігієнічні вимоги до проектування пакувального обладнання	66
2.1.	Виконання гігієнічних вимог під час пакування харчових продуктів – основа їх тривалого зберігання	66
2.1.1.	Загальні відомості. Терміни та визначення	66
2.1.2.	Основні групи харчових продуктів як об'єктів пакування	73
2.1.3.	Характеристика основних чинників псування харчових продуктів	75

2.2.	Гігієнічні вимоги до конструктивних елементів і складових одиниць пакувального обладнання	82
2.2.1.	Вибір матеріалів	82
2.2.2.	З'єднання елементів обладнання	91
2.2.3.	Опори валів та осей	96
2.2.4.	Продуктопроводи, бункери, накопичувачі, розподільники	98
2.2.5.	Особливості монтажу пакувального обладнання	104
2.3.	Вимоги гігієни під час миття та чищення пакувального обладнання.	108
2.3.1.	Гігієнічні аспекти етапу миття та чищення	108
2.3.2.	Види та способи миття і чищення пакувального обладнання	112
2.3.3.	Системи безрозбірного миття пакувального обладнання	120
2.4.	Гігієнічні вимоги до комплексів пакувального обладнання	128
Розділ 3.	Метрологічна атестація обладнання	132
3.1.	Зміст та завдання метрології	132
3.1.1.	Поняття метрології	132
3.1.2.	Види вимірювань	134
3.1.3.	Фізичні величини як об'єкт вимірювань	137
3.1.4.	Міжнародна система одиниць фізичних величин	138
3.2.	Правові засади метрологічної діяльності в Україні та державах ЄС	140
3.2.1.	Законодавча база метрологічної діяльності в Україні	140
3.2.2.	Порядок здійснення державного метрологічного нагляду за забезпеченням єдності вимірювань	143
3.2.3.	Метрологія в країнах ЄС	148
3.2.4.	Міжнародні організації з метрології	151
3.3.	Державна метрологічна служба України	156
3.3.1.	Структура метрологічної служби	156
3.3.2.	Функції метрологічної служби	158
3.3.3.	Відповідальність за порушення законодавства про метрологію та метрологічну діяльність	162
3.4.	Вимірювання фізичних величин	163
3.4.1.	Вимірювані величини	163
3.4.2.	Види засобів вимірювань	174
3.4.3.	Вимірювальні сигнали	178
3.4.4.	Метрологічні показники засобів вимірювань	119
3.4.5.	Метрологічні характеристики засобів вимірювань	180
3.4.6.	Класи точності засобів вимірювань	182
3.4.7.	Метрологічна надійність засобів вимірювання	183
3.4.8.	Похибка вимірювань	184
3.4.9.	Критерії якості вимірювань	188
3.4.10.	Забезпечення єдності вимірювань	189

3.5.	Метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки	191
3.5.1.	Повірка засобів вимірювальної техніки	191
3.5.2.	Повірочні схеми	201
3.5.3.	Калібрування засобів вимірювань	205
3.5.4	Алгоритм метрологічної атестації пакувального обладнання	210
	ЛІТЕРАТУРА	214
	ДОДАТКИ	217

ПЕРЕДМОВА

Пакувальна індустрія сьогодні, як свідчать експертні оцінки, своїм станом в тій чи іншій країні визначає ступінь розвитку її економіки в цілому. В даний період загально визнаним є той факт, що з 197 країн світу 21 характеризуються розвинутою економікою і 28 – економікою, що розвивається (відповідно розвивається і пакувальна індустрія). Там, де паралельно з суцільно пакувальними процесами розвивається і сегмент пакувального машинобудування, говорять уже не про галузь, а про пакувальну індустрію. Можна з повною достовірністю стверджувати, що в 49-и країнах світу (Україна в тому числі) пакувальна індустрія відбулася і стрімко розвивається, незважаючи на періодичні рецесії. Особливо це стосується пакування харчових продуктів.

В таких країнах разом з ринковою економікою, яка, як відомо, – явище надзвичайно динамічне, формуються тенденції щодо створення упаковки з високим ступенем зручності для споживача: простота використання – відкривання і повторне закривання, з дозованим споживанням продукту без ризику його псування і т. ін.

Забезпечення конкурентоспроможності пакованої продукції, безпеки виконання пакувальних процесів, надійності і безпеки споживчої та транспортної тари й можливості та доступності утилізації використаної упаковки потребує виконання широкого спектру вимог щодо сертифікації продукції та виробництва.

Не в останню чергу вимоги споживача стосуються і тривалості зберігання продукції, а це тісно пов'язано з гігієнічними аспектами проектування пакувального обладнання.

У широкому плані гігієнічні вимоги до проектування пакувального обладнання для харчових продуктів включають наступне:

- під час пакування, яке не є асептичним, обладнання не повинно допускати збільшення кількості присутніх в продукті небажаних мікроорганізмів;

- мають бути виключеними ризики забруднення харчового продукту;
- не повинно бути псування продукту внаслідок його окиснення та ін.

З точки зору забруднення продукту небажаними мікроорганізмами в структурі пакувального обладнання мають бути відсутні застійні зони, де можуть накопичуватись залишки продукту або вологи після очищення обладнання (джерело розповсюдження інфекції), не повинно бути умов для конденсації випарів і т. д.

Особливу увагу слід приділити робочим поверхням, що контактують з продуктом. Матеріали цих поверхонь мають забезпечувати достатню міцність, чистоту, здатність до дезінфекції, легкого очищення миттям чи іншими способами, стійкість до ерозії, корозії та стирання. Це можуть бути як метали, так і неметали.

В умовах динамічного розвитку пакувальної індустрії гігієнічні вимоги до пакування харчових продуктів сьогодні розробляються відповідними структурами, наприклад «Європейською групою гігієнічних розробок та проектування» (ЄГГРП), технічними комітетами Держспоживстандарту України та ін.

Поряд із цим під час створення та експлуатації пакувального обладнання є зменшення ризику виробника і покупця харчової продукції за рахунок підвищення точності формування дози продукції.

Пакувальне обладнання, до складу якого входить дозувально-фасувальний модуль відносять до засобів вимірювальної техніки, які підлягають обов'язковій періодичній метрологічній атестації.

Проведення своєчасної обов'язкової метрологічної атестації пакувального обладнання дає можливість виробнику продукції ефективно продукувати свою паковану продукцію на ринках. Метрологічна атестація такого типу пакувального обладнання обов'язкова і для країн ЄС, Порядок і умова проведення метрологічної перевірки регламентовані відповідними законами і директивами.

У навчальному посібнику подано правові засади та загальні правила сертифікації, структуру органів сертифікації, порядок та загальні правила проведення сертифікації пакувального обладнання, гігієнічні вимоги до проектування, виготовлення та експлуатації різних функціональних груп пакувального обладнання, правові засади метрологічної діяльності та порядок проведення метрологічної атестації пакувального обладнання.

РОЗДІЛ 1. СЕРТИФІКАЦІЯ ПАКУВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ

Сертифікація (від латинської: certus - правильний, fasio – роблю) означає «зроблено правильно». Для того, щоб упевнитись у тому, що продукція «зроблена правильно», треба знати, яким вимогам вона повинна відповідати і яким чином можливо отримати достовірні докази цієї відповідності. Загальноприйнятим способом такого доказу є **сертифікація відповідності**.

1.1. Загальні відомості

ISO/МЕК (International Standart Organization / Міжнародна електротехнічна комісія) пропонує термін «відповідність», зазначаючи, що це - процедура, в результаті якої може бути представленою заява, що дає впевненість, що продукція відповідає заданим вимогам.

Це може бути:

1. заява постачальника про відповідність, тобто його письмова гарантія того, що продукція відповідає заданим вимогам або заява, що надрукована в каталозі, накладній, в керівництві з експлуатації чи іншому повідомленні, яке відноситься до продукції, може бути також ярлик, етикетка і т. ін.;

2. сертифікація - процедура, через яку третя сторона дає письмову гарантію, що продукція відповідає заданим вимогам.

Термін «заява постачальника про відповідність» означає, що постачальник (виробник) під свою особисту відповідальність сповіщає про те, що його продукція відповідає вимогам конкретного нормативного документа. Згідно з Настановою 2 ISO/МЕК це є доказом усвідомленої відповідальності виробника та готовності споживача зробити продумане і певне замовлення.

Заява виробника, яку також називають заявою-декларацією, містить наступні відомості: адресу виробника, що подає заяву-декларацію, позначення виробу та допоміжну інформацію про нього; найменування, номер і дату публікації стандарту, на який посилається виробник; вказівку про особисту відповідальність виробника за зміст заяви та ін.

Подана інформація повинна базуватись на результатах випробувань. Посилання на стандарт не означає затвердження виробу організацією, що прийняла цей стандарт. Виробник не має права користуватись знаками відповідності стандартам.

Підтвердження відповідності через сертифікацію передбачає обов'язкову участь третьої сторони. Таке підтвердження відповідності є незалежним, дає гарантію відповідності заданим вимогам і здійснюється за правилами певної процедури.

Сертифікація вважається основним достовірним способом доказу відповідності продукції (процесу) заданим вимогам.

Процедури, правила випробування та інші дії, які можна розглядати як складові самого процесу сертифікації, можуть бути різними залежно від ряду факторів. Серед них: законодавство, що стосується стандартизації, якості і безпосередньо сертифікації; особливості об'єкта сертифікації, що в свою чергу визначає вибір методу проведення випробувань і т. ін. Тобто доказ відповідності проводиться за тією чи іншою системою сертифікації.

У загальному вигляді систему сертифікації складають: центральний орган, що керує системою, проводить нагляд за її діяльністю і може передавати право на проведення сертифікації іншим органам; правила і порядок проведення сертифікації; нормативні документи, на відповідність яким здійснюється сертифікація; процедури (схеми) сертифікації; порядок інспекційного контролю.

Системи сертифікації можуть діяти на національному, регіональному і міжнародному рівнях.

Якщо система сертифікації опікується доказом відповідності певного виду продукції (процесу) - це система сертифікації однорідної продукції, яка в своїй практиці застосовує стандарти, правила, процедуру, що відносяться саме до цієї продукції.

Систематичну перевірку ступеня відповідності заданим вимогам прийнято називати оцінкою відповідності.

Частковим поняттям оцінки відповідності вважається контроль, який розглядають як оцінку відповідності шляхом виміру конкретних характеристик продукції (процесу).

Під час оцінки відповідності найбільш достовірними вважаються результати випробувань «третьою стороною». «Третя сторона» - це особа або орган, що признані незалежними від виробника або постачальника (перша сторона) і від споживача (друга сторона).

Під випробуванням розуміється технічна операція, що полягає в визначенні однієї чи декількох характеристик даної продукції у відповідності з встановленою процедурою за прийнятими правилами.

Випробування здійснюють у спеціально облаштованих лабораторіях (випробувальні лабораторії). При цьому цю назву застосовують по відношенню як до юридичного, так і до технічного органу.

Випробувальні лабораторії - це організації, послугами яких користуються різні структури із сертифікації. Випробувальна лабораторія може бути самостійною організацією або складовою частиною органа з сертифікації чи іншої організації. Загальні вимоги до випробувальних лабораторій наступні.

- володіння статусом юридичної особи;
- включення в організаційну структуру системи забезпечення якості, що дозволяє виконувати функції відповідного рівня;
- готовність продемонструвати вміння проводити випробування певному органу, що оцінює її компетентність;
- виключення можливості тиску на її співробітників з метою впливу на результати випробувань;
- обізнаність кожного співробітника про свої права та обов'язки; наявність керівника, що відповідає за виконання всіх технічних задач;
- чинність правил безпеки та заходів, що забезпечують додержування секретності інформації та захист прав власності;

- відповідність освіти, професійної підготовки, технічних знань та досвіду співробітників лабораторії покладеним на них завданням та обов'язкам:

- забезпеченість обладнанням або доступ до обладнання, яке є необхідним для проведення випробувань належним чином. Вимірвальне та випробувальне обладнання підлягає калібруванню на відповідність загально визначеним еталонам (якщо такі є). В іншому разі лабораторія повинна надати переконливі докази результатів випробувань (наприклад, шляхом участі у відповідній програмі міжлабораторних випробувань); використання стандартних методів випробувань та процедур. Якщо ж лабораторія змушена користуватися нестандартними методами, вони мають бути задокументованими;

- наявність належним чином обладнаного приміщення для випробувань, захищеного від впливу навколишнього середовища на результати випробувань;

- забезпечення застережних заходів щодо можливого негативного впливу на результати випробувань певних факторів під час зберігання, транспортування та підготовки зразків до процедури випробувань;

- результати випробувань під час оформлення звіту мають бути надані виразно і зрозуміло для замовника;

- готовність до виконання різних додаткових вимог, якщо вони мають місце під час атестації. Додатковими даними можуть бути, наприклад, інформація про регіон, що обслуговується лабораторією; дані про замовників (виробник продукції і т. ін.); детальна інформація про визнання лабораторії тими чи іншими організаціями і т. п.

Акредитація лабораторії - це процедура, пов'язана з офіційним визнанням права випробувальної лабораторії здійснювати конкретні випробування або конкретні типи випробувань, а також її технічної компетентності і об'єктивності.

Акредитації передуює атестація - перевірка випробувальної лабораторії з метою встановлення її відповідності критеріям акредитації.

Атестація - це оцінка стану справ в лабораторії за певними параметрами та критеріями (відповідно до загальних вимог випробувальної лабораторії).

Управляє акредитацією орган з акредитації. Порядок проведення акредитації наступний:

3. збір інформації, необхідної для оцінки лабораторії, що акредитується;
4. призначення одного або групи експертів для атестування лабораторії;
5. атестація (оцінка) лабораторії на місці;
6. аналіз зібраних за підсумками атестації даних;
7. прийняття рішення про акредитацію.

Сертифікація обов'язкова і добровільна: обов'язкова – проводиться на відповідність щодо вимог чинних законодавчих актів, добровільна – на відповідність вимогам, що не віднесені до обов'язкових.

Знаки відповідності встановлюються за підсумками сертифікації для маркування товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації.

Міжнародні та регіональні організації з галузі сертифікації: міжнародні системи сертифікації (в рамках ЄС, СНД та ін.) функціонують з метою гармонізації процесів стандартизації і сертифікації між державами, регіональні - в межах господарської діяльності окремих держав.

Запитання для самоконтролю знань

1. Що таке сертифікація?
2. Пояснити поняття «відповідність» стосовно виробу, процесу.
3. В чому полягає оцінка відповідності?
4. В чому полягає операція «випробування» стосовно виробу, процесу?
5. Сформулювати вимоги до випробувальної лабораторії.
6. Пояснити суть атестації, акредитації випробувальної лабораторії.
7. Сертифікація обов'язкова і добровільна. У чому суть?
8. Порядок проведення акредитації випробувальної лабораторії.

1.2. Правові засади та загальні правила сертифікації

1.2.1 Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»

Цей Закон визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю).

Закон опубліковано в 2007 р. (Відомості Верховної Ради України, 2007, № 29, ст. 389).

Основні засади державного нагляду висвітлені в таких статтях Закону.

Стаття 2. Сфера дії цього Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини, пов'язані зі здійсненням державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Дія цього Закону не поширюється на відносини, що виникають під час здійснення заходів контролю органами доходів і зборів, державного експортного контролю, контролю за дотриманням бюджетного законодавства, використанням державного та комунального майна, банківського і страхового нагляду, інших видів спеціального державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку фінансових послуг, державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог нормативно-правових актів щодо забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, телекомунікації, поштовий зв'язок, радіочастотний ресурс України, під час проведення процедур, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10), а також оперативно-розшукової діяльності, прокурорського нагляду, досудового розслідування і правосуддя, державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки, державного контролю та нагляду в галузі цивільної

авіації, державного нагляду (контролю) за дотриманням ліцензійних умов транспортування природного і нафтового газу трубопроводами та його розподілу, постачання природного газу, зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється ліцензійними умовами провадження господарської діяльності із зберігання природного газу.

Стаття 3. Основні принципи державного нагляду (контролю)

Державний нагляд (контроль) здійснюється за принципами:

- пріоритетності безпеки у питаннях життя і здоров'я людини, функціонування і розвитку суспільства, середовища проживання і життєдіяльності перед будь-якими іншими інтересами і цілями у сфері господарської діяльності;
- підконтрольності і підзвітності органу державного нагляду (контролю) відповідним органам державної влади;
- рівності прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання; гарантування прав суб'єкту господарювання;
- об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю);
- наявності підстав, визначених законом для здійснення державного нагляду (контролю);
- відкритості, прозорості, плановості й системності державного нагляду (контролю);
- неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю);
- невтручання органу державного нагляду (контролю) у статутну діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону;
- відповідальності органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб за шкоду, заподіяну суб'єкту господарювання внаслідок порушення вимог законодавства;
- дотримання умов міжнародних договорів України;

- незалежності органів державного нагляду (контролю) від політичних партій та будь-яких інших об'єднань громадян;
- наявності одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади. {Статтю 3 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом N 2399-VI (2399-17) від 01.07.2010}.

Стаття 8. Повноваження органу державного нагляду (контролю)

1. Орган державного нагляду (контролю) в межах повноважень, передбачених законом, під час здійснення державного нагляду (контролю) має право:

- вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства;
- вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного нагляду (контролю);
- відбирати зразки продукції, призначати експертизу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;
- надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень і недоліків;
- накладати штрафні санкції та вживати заходи, передбачені законом.

2. Органи державного нагляду (контролю) та їх посадові особи під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) зобов'язані:

- повно, об'єктивно та неупереджено здійснювати державний нагляд (контроль) у межах повноважень, передбачених законом;
- дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання;
- не втручатися і не перешкоджати здійсненню господарської діяльності під час виконання заходів державного нагляду (контролю), якщо це не загрожує життю та здоров'ю людей, не спричиняє небезпеки виникнення техногенних ситуацій і пожеж;

- забезпечувати нерозголошення комерційної таємниці суб'єкта господарювання, що стає доступною посадовим особам у ході здійснення державного нагляду (контролю);
- ознайомити керівника суб'єкта господарювання або його заступника, або уповноважену ним особу з результатами державного нагляду (контролю) в строки, передбачені законом;
- надавати суб'єкту господарювання консультаційну допомогу щодо здійснення державного нагляду (контролю).

Стаття 9. Відповідальність посадових осіб органу державного нагляду (контролю)

За невиконання вимог законодавства, а також завдання неправомірними діями збитків суб'єкту господарювання орган державного нагляду (контролю), його посадові особи несуть відповідальність згідно із законом.

Збитки, завдані суб'єкту господарювання неправомірними діями посадових осіб органів державного нагляду (контролю), підлягають відшкодуванню у встановленому законом порядку.

У статтях 10, 11, 12 Закону встановлено відповідно: права суб'єкта господарювання, обов'язки суб'єкта господарювання та відповідність суб'єкта господарювання.

Стаття 13. Рішення про відбір зразків продукції

1. Відбір зразків продукції здійснюється на підставі письмового вмотивованого рішення керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника згідно із законом.

2. У рішенні про необхідність відбору зразків продукції зазначаються кількість зразків для кожного виду або типу продукції, необхідних для експертизи, а також місце здійснення цієї експертизи.

3. Відбір зразків продукції здійснюється в кількості не менш як два екземпляри, один (контрольний) з яких залишається у суб'єкта

господарювання.

Стаття 14. Порядок відбору зразків продукції

1. Відбір зразків продукції здійснюється посадовою особою органу державного нагляду (контролю) у присутності керівника суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи і засвідчується актом відбору зразків продукції.

2. До початку відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) зобов'язана пред'явити рішення про відбір зразків продукції та роз'яснити суб'єкту господарювання порядок відбору зразків продукції.

Суб'єкт господарювання має право бути присутнім при всіх діях посадової особи органу державного нагляду (контролю) під час відбору зразків продукції і заявляти клопотання з приводу цих дій, про що вноситься запис до акта відбору зразків продукції.

3. Правила відбору зразків продукції затверджуються Кабінетом Міністрів України (1280-2007-п). Кількість зразків продукції, що відбираються, має відповідати кількості, зазначеній у рішенні органу державного нагляду (контролю) про відбір зразків продукції.

4. Контрольні зразки повинні зберігатися в умовах, що забезпечують збереження їх якості та цілісності.

5. Відібрані зразки продукції повинні бути укомплектовані, упаковані та опломбовані (опечатані).

6. Умови зберігання і транспортування відібраних зразків продукції не повинні змінювати параметри, за якими буде проводитися експертиза (випробування) цих зразків.

7. Посадова особа, яка відбирає зразки продукції для експертизи (випробування), забезпечує їх збереження і своєчасність доставки до місця здійснення експертизи (випробування).

Стаття 15. Акт відбору зразків продукції

1. За наслідками відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт відбору зразків.

Акт відбору зразків продукції складається у трьох примірниках. Всі примірники акта підписуються посадовою особою, яка відібрала зразки продукції, та суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою.

2. Один примірник акта відбору зразків додається до опломбованих (опечатаних) зразків продукції та передається разом із зразками до уповноваженої та/або акредитованої організації, що призначена для проведення експертизи (випробування) та зазначена в рішенні про відбір зразків продукції, другий - залишається у суб'єкта господарювання, третій - в особи, яка здійснила відбір зразків продукції.

3. В акті відбору зразків продукції зазначаються:

- місце і дата складання акта;
- номер і дата рішення керівника органу державного нагляду (контролю), на підставі якого здійснюється відбір зразків продукції, посади, прізвища, імена та по батькові посадових осіб, які здійснюють їх відбір;
- найменування та місцезнаходження юридичної особи та/або її відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, де здійснюється відбір зразків продукції;
- посада та прізвище, ім'я і по батькові уповноваженої особи суб'єкта господарювання;
- перелік та кількість відібраних зразків продукції із зазначенням виробника, дати виробництва, серії (номера) партії, загальної вартості зразків.

4. Форма акта відбору зразків затверджується Кабінетом Міністрів України (1280-2007-п).

Стаття 16. Витрати, пов'язані з відбором, доставкою та проведенням експертизи (випробування) зразків продукції

1. Витрати, пов'язані з відбором, доставкою та проведенням експертизи

(випробування) зразків продукції, фінансуються за рахунок органу державного нагляду (контролю).

2. У разі підтвердження результатами експертизи (випробування) факту порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства суб'єкт господарювання відшкодовує витрати на проведення експертизи (випробування) в порядку (1279-2007-п), встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Рішення про призначення експертизи (випробування)

1. Для з'ясування питань, пов'язаних зі здійсненням державного нагляду (контролю), за рішенням керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника може призначатися експертиза (випробування).

2. Посадові особи, які здійснюють державний нагляд (контроль), зобов'язані ознайомити суб'єкта господарювання з рішенням про призначення експертизи (випробування), а після її закінчення - з висновком експертизи (випробування).

3. Залучення експертів здійснюється на договірних засадах за рахунок коштів органу державного нагляду (контролю) відповідно до законодавства.

4. Строк проведення експертизи (випробування) становить чотирнадцять робочих днів з дня прийняття рішення про призначення експертизи (випробування).

5. Строк проведення експертизи (випробування) може бути продовжено тільки в разі, якщо методикою проведення такої експертизи (випробування) передбачається більш тривалий час. {Положення частини четвертої статті 17 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом № 2735-VI (2735-17) від 02.12.2010}

Стаття 18. Оскарження результатів експертизи (випробування)

1. У разі незгоди з результатами експертизи (випробування) суб'єкт господарювання має право оскаржити їх у суді.

2. Для проведення повторної експертизи (випробування) використовується контрольний зразок продукції, відібраний відповідно до вимог цього Закону.

3. Суб'єкт господарювання за своєю ініціативою може провести експертизу (випробування) зразка, що залишився в нього, в уповноваженій і та/або акредитованій організації. У разі розходження результатів експертизи (випробування), проведених органом державного нагляду (контролю) та суб'єктом господарювання, спір вирішується судом.

4. Витрати, пов'язані з проведенням повторної експертизи (випробування), здійснюються відповідно до закону.

Стаття 19. Консультаційна підтримка суб'єктів господарювання

Органи державного нагляду (контролю) на письмовий запит суб'єкта господарювання надають йому письмові консультації з питань здійснення державного нагляду (контролю) щодо вимог, додержання яких перевіряється органами державного нагляду (контролю).

Цей Закон набрав чинності через шість місяців з дня його опублікування за винятком частин першої та другої статті 5 («Планові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю)»), які набирають чинності з 1 січня 2008 р.

1.2.2. Основні терміни та поняття

Сертифікація нерозривно пов'язана зі стандартизацією та метрологією. Знання зі стандартизації та сертифікації однаковою мірою є важливими для спеціалістів із виготовлення та реалізації продукції, менеджерів, маркетологів з точки зору забезпечення конкурентоспроможності виробів. У цьому контексті важко переоцінити роль метрології з точки зору єдності вимірів в умовах різних форм власності на теренах господарської діяльності України та зарубіжжя.

Членство України у всесвітній організації торгівлі, пов'язаний з цим інтенсивний розвиток міжнародних партнерських господарчих відносин

зумовлюють необхідність гармонізації принципів стандартизації, сертифікації та метрології з відповідними міжнародними інституціями.

Через все вищезначене основні терміни та поняття є тісно переплетеними.

Акредитація - 1) офіційне визнання того, що випробувальна лабораторія правомірна здійснювати випробування або конкретні типи випробувань продукції; 2) процедура, за допомогою якої вповноважений у відповідності до законодавчих актів орган офіційно визнає можливість виконання випробувальною лабораторією або органом із сертифікації конкретних робіт у заявленій галузі.

Атестат акредитації - документ, що видається органом акредитації, реєструє факт офіційного визнання компетентності організації в певній галузі діяльності (або незалежності і компетентності).

Визнане технічне правило - технічне положення, яке за визнанням більшості компетентних спеціалістів у процесі розробки та прийняття стандарту або іншого нормативного документа відображає передові науково-технічні досягнення.

Випробувальна лабораторія - самостійна організація або складова частина органа з сертифікації чи іншої організації, що відповідає наступним основним вимогам: мати статус юридичної особи; мати в своїй організаційній структурі систему забезпечення якості, що дозволяє виконувати функції на відповідному рівні; забезпеченість обладнанням, необхідним для проведення випробувань належним чином використання стандартних методів випробувань і процедур; наявність належним чином обладнаного приміщення для випробувань, яке було б захищеним від впливу навколишнього середовища на результати випробувань та ін.

Державний еталон одиниці величини - еталон одиниці величини, що є визнаним рішенням уповноваженого на те державного органа в якості вихідного на території держави.

Державний реєстр систем сертифікації - офіційний перелік зареєстрованих систем сертифікації.

Єдність вимірів - стан вимірів, коли їх результати виражені в узаконених одиницях величин, а похибки вимірів не виходять за встановлені межі з заданою ймовірністю.

Експерт з акредитації - особа, що здійснює всі або окремі функції з акредитації та атестації організацій, компетентність якої визнана органом акредитації.

Знак відповідності - зареєстрований у законодавчому порядку сертифікаційний знак, що використовується згідно з порядком сертифікації третьою стороною для продукції, яка знаходиться в повній відповідності з вимогами нормативного документа, який застосовано під час сертифікації.

Ідентифікація - процедура, завдяки якій встановлюється відповідність продукції вимогам, що пред'являються до неї (до даного виду або типу) в нормативних чи інформаційних документах.

Інспекційний контроль акредитованої організації - перевірка, що проводиться органом акредитації з метою з'ясувати, що діяльність акредитованої організації продовжує відповідати встановленим вимогам.

Інспекційний контроль за сертифікованою продукцією - контрольна оцінка відповідності, мета якої - з'ясувати, чи продукція продовжує відповідати заданим вимогам, підтвердженим під час сертифікації.

Кваліфікаційні випробування - метод оцінки роботи лабораторії шляхом проведення паралельних таких самих випробувань в іншій аналогічній лабораторії (міжлабораторних випробувань).

Методика випробувань - технічна процедура для визначення однієї чи декількох специфічних характеристик матеріалу або виробу.

Нормативний документ - документ, де викладено встановлені в процесі стандартизації правила, принципи, характеристики, що стосуються різних видів діяльності або їх результатів, які при цьому є доступними широкому колу зацікавлених у ньому користувачів.

Орган акредитації - орган, що керує системою акредитації і проводить акредитацію організацій, які є об'єктами акредитації.

Оцінка відповідності - будь-яка процедура, яка прямо чи побічно використовується для визначення відповідності продукції вимогам технічних регламентів або стандартів. Найчастіше відповідність підтверджується сертифікацією. До процедур оцінки відповідності можуть бути віднесені: відбір проб, випробування, контроль, реєстрація, акредитація, затвердження, (прийняття), а також їх поєднання.

Петля якості - схематична модель взаємозалежних видів діяльності, що впливають на якість продукції на всіх стадіях її життєвого циклу - від визначення потреб і проектування до утилізації.

Програма якості - документ, що регламентує конкретні заходи з покращення якості, розподіл ресурсів та послідовність дій, що відносяться до продукції.

Регламент - документ, який містить в собі обов'язкові правові норми, приймається органом влади, а не органом із стандартизації; різновид регламенту-технічний регламент - містить технічні вимоги до об'єкта стандартизації.

Сертифікаційний центр - юридична особа, що уповноважена одночасно виконувати функції органа з сертифікації і випробувальної лабораторії.

Система акредитації - система, що включає власні правила процедури та управління для здійснення акредитації об'єктів.

Система забезпечення якості - сукупність організаційної структури, процедур, процесів, відповідальності працівників. Складові (заходи, елементи) системи якості повинні бути такими, щоб вони прослідковувались на всіх ділянках петлі якості.

Стандарт - нормативний документ, розроблений на основі консенсусу, затверджений визнаним органом, спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній галузі.

Схема сертифікації (форма, спосіб) - певна сукупність дій, що є офіційно прийнятою як докази відповідності продукції заданим вимогам.

Уніфікація - оптимізація кількості розмірів або видів продукції, процесів чи послуг, що є необхідними для задоволення основних потреб. Уніфікація зазвичай пов'язана зі скороченням різноманітності, приведенням до одноманітності технічних характеристик виробів, документації, термінів, позначень і т. ін.

1.2.3. Державні стандарти системи сертифікації України

Державні стандарти системи сертифікації України розроблені Українським державним науково-виробничим центром стандартизації, метрології та сертифікації і Українським науково-дослідним інститутом стандартизації, сертифікації і інформатики (додаток 1). Державні стандарти, які вперше введено і затверджено наказом Держстандарту України від 31.12.1996 р., встановлюють і регулюють взаємовідносини між суб'єктами і об'єктами сертифікації, в них враховано положення настанов ISO, ISO/IEC та європейських стандартів EN (додаток 2).

В Українській державній системі сертифікації продукції - Системі сертифікації УкрСЕПРО (далі Система) здійснюються такі взаємопов'язані види діяльності:

- сертифікація продукції (процесів, послуг);
- сертифікація систем якості;
- атестація виробництв;
- акредитація випробувальних лабораторій (центрів);
- акредитація органів із сертифікації продукції;
- акредитація органів із сертифікації систем якості;
- атестація аудиторів за перерахованими видами діяльності.

Загальне керівництво Системою, організація та координація робіт з сертифікації продукції здійснюється Національним органом сертифікації

Державним Комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт України). Керівником Національного органу з сертифікації є Голова Держспоживстандарту України.

1.2.4. Загальні правила сертифікації

Сертифікація в Системі передбачає на підставі випробувань, атестації виробництва та сертифікації систем якості підтвердження третьою стороною показників, характеристик та властивостей продукції, процесів, послуг. При цьому може проводитись як обов'язкова, так і добровільна сертифікація.

Право проведення робіт із сертифікації продукції надається органам з сертифікації, випробувальним лабораторіям (сертифікаційним центрам) та аудиторам, що акредитовані в Системі та занесені до її реєстру.

Система встановлює такий розподіл рівня відповідальності:

- виробника (виконавця, постачальника) - за невідповідність сертифікованої продукції вимогам нормативних документів та застосування сертифікатів і знаків відповідності з порушенням правил Системи;
- продавця - за відсутність сертифікату або знаку відповідності на продукцію, що реалізується, якщо вона підлягає обов'язковій сертифікації;
- випробувальної лабораторії (центру) - за недостовірність та необ'єктивність результатів випробувань сертифікованої продукції;
- органа з сертифікації - за необґрунтовану чи неправомірну видачу сертифікатів відповідності, атестатів виробництва та підтвердження їх дії, а також за порушення правил Системи.

Відповідальність - згідно з чинним законодавством України.

Роботи з сертифікації проводяться згідно з вимогами Системи з урахуванням правил чинних міжнародних систем сертифікації.

На сертифіковану продукцію видається сертифікат та наноситься знак відповідності, затвердений Кабінетом Міністрів України.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 листопада 2001 р. № 1599

Київ

Про затвердження опису та правил застосування
національного знака відповідності

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 632 (632-2006-п) від 11.05.2006

№ 86 (86-2011-п) від 09.02.2011

№ 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}

Відповідно до частини першої статті 33 Закону України "Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності" (3164-15) Кабінет Міністрів України постановляє: { Вступна частина із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 632 (632-2006-п) від 11.05.2006} Затвердити опис та правила застосування національного знака відповідності (додаються).

Прем'єр-міністр України

А. Кінах

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 29 листопада 2001 р. № 1599

ОПИС

національного знака відповідності

Національний знак відповідності (1599а-2001-п) (далі - знак відповідності) має форму незамкненого з правого боку основного кола, усередині якого вміщено стилізоване зображення трилисника. (рис 1.1.)

а)

б)

Рис.1.1. Знак відповідності УкрСЕПРО: а - обов'язкова сертифікація, б – добровільна сертифікація.

Три (середня і дві бічні) вершини трилисника (з внутрішніми кутами 30 градусів) розміщено у верхній частині уявного вписаного кола з радіусом, що становить 0,7 радіуса основного кола, а четверту (з внутрішнім кутом 80 градусів) - у нижній частині.

Середня вершина є верхньою точкою уявного вписаного кола, дві бічні - розміщені симетрично під кутом 15 градусів до горизонтальної лінії, яка проходить через його центр. Четверта (нижня) вершина знаходиться на відстані 0,6 радіуса основного кола на вертикальній лінії, що проходить через його центр.

На середині прямої, яка з'єднує центр кола з нижньою вершиною, знаходиться умовний центр трилисника, з якого виходять шість променів. Чотири з них з'єднують цю точку з вершинами трилисника, а два – точки перетину бокових ліній кута, утвореного середньою вершиною, з горизонтальною лінією, яка проходить через центр уявного кола. Площини трикутників трилисника зліва від променів, які з'єднують його центр з бічними і середньою вершинами, мають той же колір, що й зображення знака.

Довжина розриву основного кола становить 0,22 його загальної довжини (або 80 градусів). Товщина ліній трилисника - 0,01 радіуса кола. Товщина лінії кола - 0,05 радіуса кола.

Зображення знака відповідності може бути плоским або рельєфним і виконується двома контрастними кольорами.

Зображення знака відповідності може бути виконано будь-яким технологічним способом, що забезпечує його чіткість та розбірливість протягом усього терміну користування виробом. Технічними регламентами можуть встановлюватися додаткові вимоги щодо виконання зображення знака відповідності. {Абзац шостий із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 86 (86-2011-п) від 09.02.2011, N 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}.

Розмір знака відповідності визначається виробником або постачальником продукції виходячи з конкретних умов та місця його нанесення, але не може бути меншим ніж 5 міліметрів, якщо інше не передбачено відповідним технічним регламентом. {Абзац сьомий із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 29 листопада 2001 р. № 1599

ПРАВИЛА

застосування національного знака відповідності

1. Національний знак відповідності (далі - знак відповідності) засвідчує відповідність позначеної ним продукції вимогам технічних регламентів, які поширюються на неї. {Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 632 (632-2006-п) від 11.05.2006}

2. Знак відповідності наноситься тільки на ті види продукції, опис яких міститься в технічних регламентах. При цьому нанесення знака відповідності є обов'язковим. {Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 632 (632-2006-п) від 11.05.2006}

3. У разі підтвердження відповідності продукції призначеним органом з оцінки відповідності поряд із знаком відповідності наноситься ідентифікаційний номер цього органу згідно з державним реєстром таких органів. {Пункт 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 632 (632-2006-п від 11.05.2006}

4. Знак відповідності наноситься на продукцію безпосередньо її виробниками, якщо інше не передбачено відповідним технічним регламентом. {Пункт 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}

5. Знак відповідності наноситься на виріб та/або на етикетку, тару, пакування, експлуатаційну та товаросупровідну документацію тощо, якщо інше не передбачено відповідним технічним регламентом. Місце та спосіб нанесення (друкування, наклеювання, гравірування, травлення, штампування, лиття тощо) знака відповідності визначається виробником продукції. {Пункт 5 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}

6. Дозволяється використовувати зображення знака відповідності у рекламі позначеної ним продукції.

7. Технічними регламентами можуть встановлюватися особливості застосування знака відповідності. {Правила доповнено пунктом 7 згідно з Постановою КМ № 708 (708-2012-п) від 18.06.2012}

УкрСЕПРО — українська національна система сертифікації, роботи в якій визначають 149 органів з сертифікації продукції (робіт, послуг) та 811 випробувальних лабораторій (центрів).

Головним інститутом в системі Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики з розробки науково – методичних та організаційних засад сертифікації продукції, послуг, систем якості є Український науково-дослідний інститут стандартизації, сертифікації та інформатики (УкрНДІССІ).

УкрНДІССІ здійснює інформаційне забезпечення підприємств і організацій з питань сертифікації.

Організаційну основу системи сертифікації УкрСЕПРО становлять державні стандарти України:

ДСТУ 3410-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Основні положення;
ДСТУ 3411-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів з сертифікації продукції та порядок їх акредитації;

ДСТУ 3412-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до випробувальних лабораторій та порядок їх акредитації;

ДСТУ 3413-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції;

ДСТУ 3414-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Атестація виробництва. Порядок проведення;

ДСТУ 3415-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Реєстр Системи;

ДСТУ 3416-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок реєстрації об'єктів добровільної сертифікації;

ДСТУ 3417-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується;

ДСТУ 3418-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до аудиторів та порядок їх атестації;

ДСТУ 3419-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Сертифікація систем якості. Порядок проведення;

ДСТУ 3420-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів з сертифікації систем якості та порядок їх акредитації;

ДСТУ 3498-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис;

ДСТУ 3957-2000. Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок обстеження виробництва під час проведення сертифікації продукції.

Перелік сертифікованих в системі УкрСЕПРО систем якості складається із 575 систем якості.

Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, включає 38 однорідних видів продукції та послуг згідно з Наказом Держстандарту України №28 від 01.02.2005 року.

Сертифікація продукції в Системі УкрСЕПРО проводиться відповідно до затверджених Правил сертифікації однорідних видів продукції (послуг): Правила обов'язкової сертифікації тютюнових виробів, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 13 вересня 1996 р. № 378 (zareєстровані в Мінюсті України 3 жовтня 1996 р. за № 569/1594);

Правила обов'язкової сертифікації алкогольних напоїв, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 13 вересня 1996 р. № 379 (zareєстровані в Мінюсті України 4 жовтня 1996 р. за № 570/1595);

Правила обов'язкової сертифікації нафти та нафтопродуктів, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 16 січня 1997 р. № 19 (zareєстровані в Мінюсті України 26 лютого 1997 р. за № 52/1856);

Правила обов'язкової сертифікації дорожніх транспортних засобів, їх складових та приладдя, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 25 січня 2002 року № 48 (zareєстровані в Мінюсті України 11 лютого 2002 року за № 126/6414);

Правила обов'язкової сертифікації машин сільськогосподарських для рослинництва, тваринництва, птахівництва і кормовиробництва, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 17 січня 1997 року № 24 (zareєстровані в Мінюсті України 6 лютого 1997 року за № 24/1828);

Правила обов'язкової сертифікації кранової продукції, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 24 січня 1997 року № 37 (zareєстровані в Мінюсті України 4 квітня 1997 року за № 110/1914);

Правила обов'язкової сертифікації продукції обладнання металообробного та деревообробного, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від

7 квітня 1997 року № 186 (zareєстровані в Мінюсті України 22 вересня 1997 року за № 415/2219);

Правила обов'язкової сертифікації технічних засобів охоронної та охоронно-пожежної сигналізації, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 10 квітня 1997 року № 191 (zareєстровані в Мінюсті України 8 серпня 1997 року за №298/2102);

Правила обов'язкової сертифікації будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 12 квітня 1997 року № 192 (zareєстровані в Мінюсті України 18 червня 1997 року за № 222/2026);

Правила обов'язкової сертифікації засобів обчислювальної техніки, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 25 червня 1997 року № 366 та zareєстровані Міністерством юстиції (державний реєстр № 295/2099 від 07.08.97);

Правила обов'язкової сертифікації продукції протипожежного призначення, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 27 червня 1997 року № 374 (zareєстровані в Мінюсті України 16 вересня 1997 року за № 407/2211);

Правила обов'язкової сертифікації послуг з ремонту та технічного обслуговування дорожніх транспортних засобів та їх складових, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 серпня 1997 року № 520 (zareєстровані в Мінюсті України 14 жовтня 1997 року за № 475/2279);

Правила обов'язкової сертифікації електропобутового та аналогічного обладнання і комплектувальних виробів, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 12 вересня 1997 року № 567 (zareєстровані в Мінюсті України 31 жовтня 1997 року за № 524/2328);

Правила обов'язкової сертифікації труб та балонів, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 12 грудня 1997 року № 777 (zareєстровані в Мінюсті України 6 лютого 1998 року за № 83/2523);

Правила обов'язкової сертифікації послуг харчування, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 27 січня 1999 року № 37 та zareєстровані Міністерством юстиції (державний реєстр № 235/3528 від 15.04.99);

Правила обов'язкової сертифікації готельних послуг, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 27 січня 1999 року № 37 та zareєстровані Міністерством юстиції (державний реєстр № 233/3529 від 15.04.99);

Правила сертифікації послуг автомобільного транспорту, затверджені спільним наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики та Міністерства транспорту від 19 березня 1999 року № 119/156 та zareєстровані Міністерством юстиції (реєстр від 30.03.99 № 192/3485);

Правила сертифікації засобів індивідуального захисту працюючих, затверджені наказом Державного Комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 14 червня 1999 року № 322 та zareєстровані Міністерством юстиції (реєстр від 22.06.99 № 405/3698).

При сертифікації продукції в системі УкрСЕПРО застосовуються схеми (моделі) сертифікації.

За виробництвом сертифікованої продукції здійснюється технічний нагляд з боку органу, що її сертифікував (або за його дорученням - інші організації з системи Держспоживстандарту).

Система передбачає конфіденційність інформації про результати робіт з сертифікації.

1.2.5. Сертифікація обов'язкова та добровільна

Сертифікація може носити обов'язковий та добровільний характер. **Обов'язкова сертифікація** здійснюється на основі законів та законодавчих положень і забезпечує докази відповідності товару (процесу) вимогам технічних регламентів, обов'язковим вимогам стандартів. Оскільки обов'язкові вимоги цих нормативних документів стосуються безпеки, охорони здоров'я людей та навколишнього середовища, то основним аспектом обов'язкової сертифікації є безпека і екологічність.

У зарубіжних країнах діють прями закони з безпеки виробів (наприклад, відповідні Директиви ЄС).

В Україні обов'язкова сертифікація проводиться на відповідність щодо вимог чинних законодавчих актів України (наприклад, Закон «Про захист прав споживачів», Закон «Про охорону праці» та ін.) та обов'язкових вимог нормативних документів, міжнародних та національних стандартів інших держав, що діють в Україні.

Номенклатура об'єктів обов'язкової сертифікації встановлюється на державному рівні управління.

Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджено Держспоживстандартом України (додаток 3).

Що стосується об'єктів сертифікації, пов'язаних з пакувальною індустрією, то з 37-ми пунктів даного переліку, напевно, можна виділити п.п. 7 і 30, оскільки пакувальне обладнання функціонує в комплексі з технологічним обладнанням саме цих галузей промисловості.

Добровільна сертифікація проводиться з ініціативи юридичних чи фізичних осіб на договірних умовах між заявником і органом із сертифікації в системах добровільної сертифікації (допускається - і в системах обов'язкової сертифікації). Ключовий нормативний документ вибирається при цьому заявником. Цей вид сертифікації стосується видів продукції (процесів), які не є включеними в обов'язкову номенклатуру. Системи добровільної сертифікації найчастіше об'єднують виробників та споживачів продукції, що зацікавлені в

розвитку торгівлі на основі довготривалих партнерських стосунків. Це також буває пов'язаним з проблемами конкурентоспроможності товарів, просування їх на ринок (особливо зарубіжний), а також з тим, що покупці часто віддають перевагу сертифікованим виробам.

Запитання для самоконтролю знань

1. Означте сферу дії Закону «Про основні засади державного нагляду(контролю) у сфері господарської діяльності».
2. У чому полягають повноваження органу державного нагляду (контролю)?
3. Означте порядок відбору зразків продукції.
4. Що зазначається в акті відбору зразків продукції?
5. Що таке сертифікаційний центр?
6. Що таке випробувальна лабораторія?
7. Що таке атестат акредитації?
8. Що таке система акредитація?
9. Що таке петля якості?
10. Означте види діяльності Української державної системи сертифікації.
11. У чому полягають загальні правила сертифікації?
12. Що таке сертифікація обов'язкова та добровільна?